LINIILE CORPORALE UMANE – O ABORDARE SEMIOTICĂ CALITATIVĂ ŞI CANTITATIVĂ

Mihaela Secrieru
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza", Iaşi
msecrieru@yahoo.com

Résumé. ***Les lignes corporelles humaines – Une approche sémiotique qualitative et quantitative***. *L'inventaire des notions concernant le corps humain est très nombreux en roumain, mais toutefois limité, ces notions contenant une variété de concepts obtenus par l'intermédiaire de divers procédés et des mécanismes de multiplication, basés sur des antonymies, synonymies, expressions, métaphores, sur des déplacements de sens etc. Cette productivité constitue une bonne occasion pour des réflexions linguistiques et des interprétations qualitatives et quantitatives qui peuvent conduire à déceler des champs sémantiques, spécialisations, ou des limites structurales etc. C'est ce que nous envisageons de faire dans le présent ouvrage.*

Mots-clés: *le corps humain*, *antonymies*, *synonymies*, *expressions*, *métaphores*, *champs sémantiques*, *interprétations qualitatives et quantitatives*.

0.1. Preambul

Aşa cum afirma un semiotician contemporan: „tema filosofică a epocii noastre este cea a comunicării: ceea ce este şi ceea ce cunoaştem este relativ la ceea ce comunicăm" (Codoban 2007, 134), de aceea aria decodării oricărei comunicări prin toate mijloacele posibile este punctul central al cercetării oricărei ştiinţe umaniste contemporane. Începuturile cercetărilor privind acest nou accent stau în lucrările lui Morris, care reprezintă o direcţie alienată din *Semiotica* lui Pierce, numită apoi „semiotica americană" şi care s-a dovedit principial şi în special „interesată de comunicarea nonverbală şi alimentată de ştiinţele naturii şi comportamentului." (Codoban 2007, 135). În acest nou context investigativ a crescut interesul lingviştilor, filozofilor limbii şi semioticienilor, pentru sincretismul verbal-nonverbal, în combinaţiile sale cele mai diverse: sunet-imagine-cuvânt-gest-etc., aşa cum se vede din afirmaţia de mai jos:

> „Invocarea comportamentului ca şi punct de plecare pentru semnificare poate fi deosebit de importantă dacă realizăm faptul că motivarea, caracteristică mai ales unor semne nonlingvistice cum sunt indicii,

BDD-V5069 © 2019 Casa Cărții de Știință
Provided by Diacronia.ro for IP 18.97.9.169 (2026-09-10 12:38:43 UTC)

> semnalele, simptomele şi imaginile, trece astfel înaintea imotivării, arbitrarietăţii semnului lingvistic, respectiv că analogicul trece înaintea digitalului, cum zice Watzlavick, în constituirea paradigmei semnului. Desigur, un atare model mai larg al semnului a avut cîştig de cauză în ultimul sfert de veac al secolului XX din cauza ascensiunii în comunicare în primul rînd a imaginii, şi apoi a altor aspecte neverbale ale semiozei: sunetele, gesturile, mirosurile (parfumurile)." (Codoban 2007, 135).

Totuşi, acelaşi semiotician ne previne că „timpul marilor sisteme filosofice speculative pare să fi trecut definitiv. Aşa că, diferit de o mare teorie, ar trebui, poate, să aşteptăm o diferită şi mai bună practică a comunicării." (Codoban 2007, 134).

Articolul de faţă se înscrie în acest curent cognitiv generic. Aşezându-ne aşadar între teorie şi practică, încercăm şi noi să înţelegem interesul contemporanilor pentru decodarea totală a lumii în care trăim prin explorarea celor mai fine şi subtile semnale ale interlocutorilor, între care morfologia genetică este un domeniu pe cât de evident, pe atât de ocult. Ca lingvişti însă nu putem face acest lucru decât mediat şi cu metodologia aferentă lingvisticii, eludând totuşi principiile dualiste şi structuraliste ale lui Saussure, care sunt cu siguranţă inadecvate pentru acest demers, în favoarea unei gândiri mai libere de constrângeri şi de rigori lingvistice, precum cea a lui Ch. Sanders Pierce care ia in consideraţie factorul „interpretant", şi apoi raportându-ne şi la alte sisteme interpretative extralingvistice.

0.2. Introducere

Atunci când vorbim despre limbă şi despre aspiraţiile ei descriptive şi explicative în raport cu proprietăţile ei privind acurateţea comunicaţională, ne aflăm pe axa raporturilor sintagmatice între persoane-persoane (P-P), persoane-obiecte (P-O) şi obiecte-obiecte (O-O), în contextul temei de faţă interesează exclusiv relaţia P-P. Inspectând relaţia P-P, observăm de prima dată că ea înseamnă o relaţie extrinsecă între persoane referenţiale şi gramaticale diferite, dar apoi adâncind perspectiva, observăm că undeva sub această relaţie se ascunde şi automat se pierde din vedere relaţia intrinsecă a persoanei cu propria persoană. Această reflecţie a apărut clară în mintea noastră atunci când am realizat că lexiconul noţional al liniilor corporale umane din limba română este de fapt căutarea unei reflexii a acestei relaţii ontologice intrinseci a unei persoane cu propria persoana şi că această relaţie este atât de bogată şi sugestivă încât merită investigată şi reconsiderată din varii perspective. Pentru că motivaţia unei cunoaşteri de acest tip pleacă mai ales de la dictonul *nosce te ipsum*, „cunoaşte-te pe tine însuţi", continuam noi dictonul cu adaosul «şi aşa vei cunoaşte lumea». Un P va privi prin urmare un alt P cu propriii ochi ca pe o reflecţie în oglindă.

BDD-V5069 © 2019 Casa Cărții de Știință
Provided by Diacronia.ro for IP 18.97.9.169 (2026-09-10 12:38:43 UTC)

Un alt punct de plecare în această arie investigativă îl poate constitui observaţia empirică a faptului că pentru denotarea corpului uman au fost folosite tot atâtea lexeme câte referente obiectuale erau necesare, dar că semiotica acestor noţiuni nu se vădeşte pe aria paradigmatică, statică sau pasivă, a şirului denominativ, ci, aşa cum era de aşteptat, exclusiv pe aria sintagmatică, activă sau dinamică; noţiunile compuse, cum ar fi în situaţia aleatorie a exemplului „şaua turcului" (scobitură în grosimea osului sfenoid, în care se află situată glanda hipofiză), această sintagmă fiind rezultanta unui proces de metaforizare şi amalgamare subtilă de hipertext şi motivat. Căsintagmaticul preia conducerea în faţa paradigmaticului chiar şi în acest subtil domeniu este afirmat şi de alţi specialişti atunci când vorbesc pe larg despre semiotica gestuală ca un cumul de semnale şi decodări interconexe:

> „Semiotica gestuală este fundamentul decriptării gestuale. Fiecare parte a corpului corespunde unei caracteristici psiho-comportamentale esenţiale. Posturile complexe pe care le adoptăm pot fi interpretate combinând semnificaţiile simbolice ale părţilor corporale respective. Semiotica postulează că sensul unui cuvânt sau al unui gest nu se captează la suprafaţa obiectelor pe care ele îl reprezintă, ci se construieşte în funcţie de contextul care îi justifică expresia." (Messinger 2013, 8).

În sfârşit, după stabilirea subiectului discuţiei, am constatat că problema este atât de complexă, încât doar o mică parte conceptuală poate fi abordată într-un articol şi evident tot lacunar, deci ne limităm consideraţiile la sfera conceptuală a *capului* şi în interiorul câmpului semantic al acestei anatomii şi linii corporale doar la anumite aspecte pe care am reuşit să le documentăm relativ convenabil. Totuşi, există o mare slăbiciune a cercetării expresiilor lingvistice care lexicalizează liniile corpului în raport cu formele şi dinamica lor care este resimţită puternic la nivelul trecerii dintre speculativ şi demonstrabil, aşa cum constată aceiaşi specialişti citaţi mai sus, J. and C. Messinger, de unde şi nevoia noastră de a relativiza expunerea şi de a o sancţiona cu rezervele cuvenite:

> „Fără această viziune «semantică» a mişcărilor recurente ale corpului, limbajul gesturilor n-ar fi decât o digresiune plăcută, dar fără fundament psiho-anatomic. Nişte speculaţii, dintre care unele se dovedesc juste, amestecate cu interpretări fanteziste la care am aderat la începutul cercetărilor mele." (Messinger 2013,9).

Vom aborda şi noi problematica în discuţie din două perspective conjuncte până la contopire, perspectiva lingvistică şi perspectiva semiotică.

BDD-V5069 © 2019 Casa Cărții de Știință
Provided by Diacronia.ro for IP 18.97.9.169 (2026-09-10 12:38:43 UTC)

1.1. Perspectiva lingvistică

A studia lexicul privind liniile corporale umane ca lingvist înseamnă a studia lexicalizarea întregii anatomii exterioare umane, mişcările ei şi apoi productivitatea acestor lexeme în arii laterale diverse: botanică, geografie, construcţii etc. Noi ne vom limita la câteva lexeme, doar pentru a arăta limitele şi specificitatea unor astfel de abordări şi complementaritatea pe care o cer în nevoia de exhaustivitate.

1.1.1. Lema cap şi compusele ei

Capul este împărţit în trei segmente egale ca proporţii la orice persoană, segmente numite şi etaje sau nivele, fruntea şi sprâncenele până sub ochi este etajul superior, partea de sub ochi, urechile şi pometii sunt etajul mijlociu şi filtrumul subnazal, buzele şi bărbia sunt etajul inferior. Din sfera capului fac parte noţiuni anatomice precum *craniul, vârful capului, creştetul capului, scalpul, creierul, gâtul, ceafa, părul, favoriţii, inserţia capilară, faţa: fruntea, tâmplele, sprâncenele, obrajii, pometii, gropiţele, maxilarul, fălcile, urechile, lobii, partea superioară, ochii, genele, pleoapele, pupilele, arcadele, privirea, nasul, nările, gura, filtrumul subnazal, buzele, dinţii, limba, cerul gurii, mustăţile, bărbia, barba.* Avem un număr de 33 de itemi lexicali, care descriu partea superioară a corpului, adică doar zona capului, dar acesta poate fi descris complet şi doar de 17 lexeme: „*cap, faţă, obraz, ureche, gură, buze, dinţi, limbă, bărbie, nas, nări, ochi, pleoape, gene, sprâncene, frunte, păr*", inventar pe care îl găsim la G. Corniţă (2006, 52).Tot acolo unde găsim şi un inventar al unor lexeme regionale sinonime, care ridică semnificativ numărul de cuvinte româneşti utilizate pentru cap şi zona capului:

> „Vocabularul secundar, regional sau special înregistrează aproape pentru fiecare dintre termeni variante cu grade diferite de transfer semantic: **cap***: căpăţână, tărtăcuţă, scăfârlie, bibilică, dovleac, minister, devlă, osatură;* **faţă***: obraz, chip, mutră, mască, muie, moacă, morgă, expresie, figură;* **gură***: meliţă, fleoancă (tacă-ţi fleoanca!);* **dinţi:** *boabe, incisiv, măsea, molar;* **maxilare:** *masticator, fălci;* **nas:** *trompă;* **nări:** *găuri, furnale;* **ochi:** *oglinda, fereastra sufletului, glob ocular;* **pleoape:** *obloane;* **gene:** *perii;* **păr:** *claie, moţ."* (Corniţă 2006, 52).

Lexemele care indică părţile corpului în sine par a fi identice cu ceea ce am putea numi şi linii ale corpului, diferenţa dintre noţiuni fiind una subtilă şi, deseori, (total ori parţial) irelevantă. Observăm şi noi că, referindu-ne exclusiv la noţiunea generică *cap*, (deci nu la toate lexemele înşirate mai sus care au propriile ocurenţe) dicţionarele româneşti (DEX 2009, *s.v. cap*) înregistrează un număr excepţional de lexeme definitorii, expresii şi compuse perifrastice, expresia lor cantitativă fiind următoarea:

BDD-V5069 © 2019 Casa Cărții de Știință
Provided by Diacronia.ro for IP 18.97.9.169 (2026-09-10 12:38:43 UTC)

Cuvânt-titlu	Sensuri primare şi sensuri secundare şi figurate	Loc. adv.	Loc. adj.	Expr.	Compuse
cap	12	15	4	57	8

Tabel 1.

Între acestea există lexeme metaforizante, ori compuse de tipul *capul satului, capul podului, capul statului, capul armatei, capul Bunei Speranţe,* ca şi *gura satului, gura podului, gurile râului, gura târgului, gura cămăşii, gura sacului* etc., pe care le-am consemnat pentru a vedea că ele au folosit la denominări motivate pentru alte realităţi, deconspirând şi modul ingenios prin care vocabularul unei limbi se poate realimenta şi regenera din noţiuni vechi.

1.1.2. Alte leme corporale

Ca să putem aprecia bogăţia sau preempţiunea lexemului *cap* în economia limbii române, ne-am gândit să îl comparăm cu lexemul *mână*, la fel şi cu *picior* care ar putea fi două segmente comparative sugestive, sistematizate după aceleaşi criterii ca mai sus:

Cuvint-titlu	Sensuri primare şi sensuri secundare şi figurate	Loc. adv.	Loc. adj.	Expr.	Compuse
cap	12	15	4	57	8
mână	9	5	2	58	3
picior	9	6	1	48	2

Tabel 2.

Discuţia pe marginea tabelului reliefează, după metoda statistică, cantitativă, conjugată cu cea empirică, observativă, diferenţe relativ mici între productivitatea lexemelor *cap, mână, picior*, dar consideraţiile calitative ar putea aduce mai multe noutăţi în opinia noastră, dacă se aplică diverse triangulaţii metodologice. O analiză pertinentă a construirii câmpurilor semantice în care intră unele din lexemele amintite găsim, de exemplu, la G. Corniţă (2006, 56–57), pornind de la o investigaţie după precepte coseriene a productivităţii lexematice a cuvântului *faţă*:

„***faţă***
structuri paradigmatice:
primare: câmp: *frunte, obraz, ochi*
clasă: s.f. *Partea anterioară a capului omului; chip, figură,* de la lat. *facia;* pl. *faţă-feţe*
secundare: derivate*: feţişoară*
compuse: *feţe-feţe*

BDD-V5069 © 2019 Casa Cărţii de Ştiinţă
Provided by Diacronia.ro for IP 18.97.9.169 (2026-09-10 12:38:43 UTC)

conversie*: faţă în faţă, în faţa, faţă de*
sinonime*: chip, mutră, mască, muie, moacă, morgă, expresie, figură, obraz, «aer», prestanţă, înfăţişare*".

Aceeaşi cercetătoare înregistrează în continuare pentru lexemul *faţă*, 224 de unităţi descriptive, numite „structuri sintagmatice prin afinitate" de „sintaxă obiectivă" (2006, 56), 736 unităţi descriptive de „sintaxă afectivă" (2006, 57–60) şi 25 de locuţiuni şi expresii (2006, 60), ceea ce probează potenţialul uriaş de desemnare şi reprezentare al acestor lexeme corporale şi confirmă anticiparea noastră teoretică de mai sus.

1.2. Perspectiva semiotică. Interpretări semiotice ale expresiilor capului, feţei etc.

Oricum dacă astăzi ceea ce ne interesează poate fi considerat de domeniul lingvisticii, în plină tradiţie post-, postmodernistă, evident transdisciplinară, pentru o analiză conceptuală, deci de sens, trebuie să avem în vedere multiple semiotici culturale, antropologice, psihologice, chiar medicale şi de aceea ne-am oprit şi noi la o altă modalitate interpretativ-semiotică a *capului*, în principal a elementelor feţei sau ale chipului. Interpretările vizează trăsăturile intrinseci sau statice, ale formei şi extrinseci sau dinamice, ale funcţiei de semnificare, iar potenţialul interpretativ de tip speculativ este uriaş. Mai important de subliniat aici este însă faptul că în cercetările semiotice de acest tip există un cumul de decodări, de tip imagine–semnificaţie–cod şi că acest triunghi semiotic complică foarte mult acurateţea interpretativă, orice interpretare fiind perfect emendabilă.

1.2.1. Interpretări semiotice ale expresiilor capului

În legătură cu anatomia superioară a corpului numită *cap,* aşa cum am spus, vom avea în vedere două aspecte, expresiile şi semnificaţiile statice şi expresiile şi semnificaţiile dinamicii ale acestuia. Dacă pentru cele dinamice există un consens filozofic provenit din cercetările asidue din ultimii ani, aşa cum se menţionează în citatele sugestive de mai jos:

> „Într-adevăr, momentul semiotic cel mai interesant al semnelor este cel de dinaintea şi de după constituirea lor, de vreme ce viaţa semnelor, care nu este nesfîrşită, dar nu are totuşi limite de principiu, nu se poate termina prin fixarea lor într-un obiect." (Codoban 2007, 135–6).

sau

> „Datorită muşchilor feţei, omul poate să-şi modifice cu uşurinţă expresia, oferind o mare varietate de mesaje printr-un mijloc static de comunicare nonverbală. Sunt recunoscute îndeosebi şase tipuri de emoţii: *furia, dezgustul, teama, bucuria, supărarea, satisfacţia şi surprinderea,* ca mişcări expresive universale." (Corniţă 2006, 16),

BDD-V5069 © 2019 Casa Cărții de Știință
Provided by Diacronia.ro for IP 18.97.9.169 (2026-09-10 12:38:43 UTC)

ori

> „În ceea ce priveşte capacitatea de semnificare, Paul Ekman stabileşte, în 1978, 21 de trăsături faciale, repartizate în trei grupe: *statice, mobile, lente/rapide*, care oferă 18 tipuri de informaţii: *identitate personală, neam, rasă, gen, temperament, personalitate, frumuseţe, atracţie sexuală, inteligenţă, boli, emoţie, stare psihică, semne de identificare, adaptori, ilustratori, reglatori, vârstă, viaţă emoţională anterioară.* (*personal identity, kin, race, gender, temperament, personality, beauty, sexual attractiveness, intelligence, disease, emotion, mood, emblems, adaptors, illustrators, regulators, age, previous emotional life)*. Osgood găseşte şi el şapte grupuri principale ale expresiei faciale: *fericirea, surpriza, teama, tristeţea, furia, curiozitatea şi dezgustul/dispreţul* (apud Anghel 2003, 110). Numeroase alte studii caută posibilităţi de cuprindere şi sistematizare tot mai sofisticate.” (Corniţă 2006, 16),

surprinzător sau nu staticul morfologiei capului cu elementele sale componente pare a purta în sine o semiotică la fel de puternică.

1.2.1.1. Expresii şi semnificaţii statice

Suada Agachi, una din popularizatoarele interpretării trăsăturilor de caracter şi de personalitate după teoria celor cinci elemente de citire a chipului, atrage în ultimul timp atenţia mass-media cu apariţiile sale televizate privind tocmai aceste semne statice încastrate pe chip. Potrivit Suadei Agachi (*www.suada.ro*), referitor la urechi, dacă acestea sunt un pic mai depărtate de craniu, acest lucru denotă încăpăţânare, dar această trăsătură trebuie să stea în corelaţie cu un păr cu firul gros. Inserţia părului poate fi dreaptă, în V sau uşor rotunjită. Cea dreaptă este semn puternic de masculinitate. Părul cu firul gros este semn al unei antecedente din familii comune, cei cu părul subţire în schimb provin genealogic din familii nobile. Basmele populare conţin şi ele semioze ale culorii părului uman, de exemplu, lui Harap Alb i se spune să se ferească de omul cu părul roşu, în unele variante, sau de spân, în altele, pentru că acesta ar fi viclean, iar faptele narate din basm întăresc apoi în mentalitatea colectivă aceste credinţe. Asceţii se cunosc după distanţa dintre sprâncene şi dintre frunte şi sprâncene, care sunt ambele foarte mici. Practic lipseşte arcada ochiului, iar sprâncenele trebuie să fie groase şi stufoase. Sprâncenele cu fire încârligate denotă o natură îndoielnică, dar şi o conexiune mai puternică cu oamenii, cele subţiri, slab aspectate, sugerează o slabă interacţiune cu semenii. Mai mult, cine are sprâncene care pornesc vertical, până în 30 de ani divorţează, va avea un singur copil, ori i se zdruncină relaţia. Filtrumul subnazal bine sculptat înseamnă vitalitate, poftă de viaţă; cel adânc înseamnă multă energie şi rezistenţă la efort, iar în combinaţie cu un lob gros al urechii semnalează o

BDD-V5069 © 2019 Casa Cărții de Știință
Provided by Diacronia.ro for IP 18.97.9.169 (2026-09-10 12:38:43 UTC)

înclinare spre obezitate. O frunte îngustă este caracteristica unui om practic. Există de altfel trei tipuri de frunte, bombată, dreaptă şi teşită sau înclinată şi toate poartă semnificaţii caracteriale. Fruntea bombată înseamnă creativitate şi capacitatea de a vedea problemele panoramic, în ansamblu, cea dreaptă denotă un caracter organizat, sistematizat, ordonat, iar cea teşită semnalează un foarte bun negociator. Gropiţa din barbă la bărbaţi ar arăta că posesorul ei este în căutare de simpatie şi de compania femeilor, iar la femei sugerează nevoia de atenţie sau de afecţiune, dar, în plus, femeile ar avea şi o natură răutăcioasă. O faţă rotundă, plină este feminină, *yn*, şi în baza acestei trăsături posesorilor li se iartă greşelile sau li se minimizează efectele eşecului. Bărbaţii cu aceste feţe feminine sunt statici, dar intuitivi. O faţă pătrată înseamnă un caracter de lider, iar una triunghiulară înseamnă o fire supusă. Buzele de jos, dacă sunt subţiri, induc prezenţa unei agresivităţi, iar buza de sus mai groasă sugerează capacitatea de afecţiune. Buzele săpate înseamnă răutate, lipsă de toleranţă. Se poate măsura această săpătură în raport cu unghiurile interne ale ochilor, cu care colţurile gurii ar trebui să se alinieze. Gura, dacă este mare şi ochii bulbucaţi, dublată de frunte înaltă, înseamnă că avem un caracter singuratic; o gură largă şi ochi mari indică nelinişte, isterie, anxietate. Un nas coroiat indică un om de carieră. Nasul în vânt arată că persoana pierde multă energie, dar posesorii acestuia sunt rapizi şi buni culegători de informaţii. Ochii, ca formă, pot fi purtători de semnificaţii multiple. Antropologic, se ştie, forma ochiului trădează apartenenţa la rasele umane, popoare, etnii, tipul european, caucazian sau mongoloid etc. Psihologic, însă, – pupila dilatată denotă interes sau atracţie, privirea goală înseamnă interes moderat pentru interlocutor, dezinteres; ochii îngustaţi semn de apreciere, interes; clipitul des egal emotivitate; ochii plecaţi indică disimulare, evitarea contactului. Medical, o pupilă dilatată indică utilizarea de opioide, atropină ş.a. (cf. Lunde 2009, 201), ori o traumă prin lovire. Semnele particulare pe faţă, între care aluniţele, denotă un caracter analitic, intuitiv, femeile văd totul mai clar decât alţii, bărbaţii cu semne faciale sunt lideri.

1.2.1.2. Expresii şi semnificaţii dinamice

Semnificaţiile dinamice sunt aduse de mişcările corporale în diverse contexte şi aici se intră în imensul domeniu semiotic numit „body language”, de aceea am selectat din literatura de specialitate câteva din interpretările privitoare la mişcările capului: rotirea şi înclinarea.

Rotirea capului spre stânga:

> „Fugim întotdeauna prin stânga pentru că simţul spaţiului, sau facultatea spaţială, se situează în aria cerebrală dreaptă, care comandă partea stângă a corpului. Extrapolând, putem presupune că rotirea capului spre stânga

BDD-V5069 © 2019 Casa Cărții de Știință
Provided by Diacronia.ro for IP 18.97.9.169 (2026-09-10 12:38:43 UTC)

indică nevoia de a fugi sau de a se debarasa în mod virtual de un inoportun. Rotirea capului *spre stânga* denotă un individ mai puţin dinamic sau mai puţin tonic decât alter ego-ul său, campionul. El este mereu gata să pornească în cursă atunci când e vorba să participe, dar va da bir cu fugiţii dacă este constrâns să intre în competiţie cu cineva mai puternic decât el. Rotirea capului spre stânga este o reacţie preponderent masculină." (Messinger 2013, 15).

Rotirea capului spre dreapta:

„Rotirea *capului spre dreapta* deplasează vigilenţa binoculară pe ochiul stâng, care depinde de jumătatea dreaptă a creierului sau creierul afectiv. Această rotire corespunde dispreţului, reacţie provenind de la un subiect mai impulsiv. Rotirea capului spre dreapta este o reacţie de dispreţ care indică în mod paradoxal o certă flexibilitate relaţională. Asociată cu profilul campionului, rotirea capului *spre dreapta* este gata să scoată în evidenţă toate sfidările, aşa că nu vă încredeţi în el sau în ea, mai ales dacă nu par a fi ceea ce sunt. De cele mai multe ori, sunt nişte *outsideri* care se dovedesc redutabili atunci când e prea târziu pentru a riposta. Această rotire este preponderent feminină." (Messinger 2013, 16).

Înclinarea capului:

„Capul înclinat într-o parte expune gâtul, făcând într-adevăr subiectul mai puţin ameninţător şi exprimând astfel o atitudine de supunere. Capul se apleacă într-o parte şi rămâne în această poziţie. Această mişcare repetată la intervale scurte, ba chiar imediat, derivă din cea prin care copilul caută mângâiere, sprijinindu-şi capul pe pieptul tatălui sau al mamei. Când un adult îşi pleacă astfel capul e ca şi cum şi l-ar sprijini de pieptul unui protector imaginar. Această atitudine de «copilaş» este contrazisă de semnalele sexuale emise de corpul adultului care o adoptă, conferind gestului o notă de timiditate. Înclinarea capului este folosită ca element de seducţie sau, dimpotrivă, ca un act de supunere." (Messinger 2013, 16).

Observăm nuanţele mai mult sau mai puţin speculative prezente în toate citatele de mai sus şi ne întrebăm cum ar putea ştiinţa să valideze aceste semioze?

2. Concluzii

Avansul acestei lumi s-a bazat în mod evident nu doar pe ştiinţă, ci şi pe lucruri aproximative, necuantificabile, creative, iar forţa şi dinamismul limbajului corporal sunt o armă inefabilă de persuadare şi de putere care dinamizează această lume. Cum o face este greu de cuantificat. Dar, dacă lumea fizicienilor a început să vorbească despre lumea naturală în care trăim

BDD-V5069 © 2019 Casa Cărții de Știință
Provided by Diacronia.ro for IP 18.97.9.169 (2026-09-10 12:38:43 UTC)

ca despre o uriaşă hologramă, dacă întâlnirile cu extratereştrii sunt iminente, iar comunicarea va deveni telepatică, dacă spiritualitatea este următorul nivel de conştiinţă umană, iar locul ştiinţei va colapsa în lipsa lumii materiale, dacă energia va fi una neconvenţională şi evanescentă, dacă intuiţia va fi mai presus de gândirea critică, raţională (cum ne avertizau Einstein, Tesla, dar şi alţii), dacă totul va fi înţeles în termeni de vibraţie şi frecvenţă, dacă nu vom mai avea nevoie de trup ca să existăm în conştiinţă, probabil că semnele şi mişcările oricărui corp uman în curând nu vor mai avea relevanţă. Până atunci, în noosferă circulă idei despre citirea paranormală a chipului, a mâinii şi a frunţii şi a tuturor liniilor corpului, iar acesta pare a fi următorul nivel de cunoaştere în semiotică, fie că ea este obţinută pe cale logică, fie că se bazează exclusiv pe intuiţii, percepţii, presupoziţii şi, desigur, pe metaforizări şi alegorii. Este probabil o fază prin care cu toţii trebuie să trecem în înţelegerea inefabilului imediat. Denudarea trăsăturilor faciale şi corporale este probabil acum ultima frontieră a semioticii, iar, dacă acest lucru este posibil, verificabil şi validabil imediat, în lumea pe care o ştim acum, cred că el va însemna un salt evolutiv uriaş, să zicem precum cel de la tranzistori la computer, adică de la puteri limitate la limite impredictibile în evaluarea şi manipularea,...dar şi clasificarea şi sortarea oamenilor.

Izvoare

Dialog exclusiv Lapunkt între Toma Pavel și Cristian Pătrășconiu *http://www.lapunkt.ro/2017/01/02/interviu-toma-pavel-literatura-neofera-un-mod-de-a-intelege-lumeasi-de-a-lua-parte-la-bucuria-sitristetea-ei/*.[FB, 03/01/2017].

Bibliografie

Agachi, Suada. *Citirea feţei*.www.suada.ro [21.04.2019].

Codoban, Aurel (2001). *Eero Tarasti, Existential Semiotics*. Bloomington and Indianopolis:Indiana University Press.

Codoban, Aurel (2007).Eero Tarasti, Existential Semiotics.În*JSRI*, no. 17, 134–141.

Corniţă, Georgeta (2006).*Comunicare şi semnificare. Studiul Mimicii. Perspective interdisciplinare.* Ed. a 2-a, rev. Baia Mare: Editura Universităţii de Nord.

DEX = *Dicţionarul explicativ al limbii române.*Ed. a 2-a revăzută.Bucureşti:Editura Univers Enciclopedic Gold, 2009.

DEX online = *Dicţionarul explicativ al limbii române.* format electronic.*https://dexonline.ro*.Copyright © 2004–2019 [21.04.2019].

Lunde, Paul (coord.).(2009). *Secretele codurilor.*Bucureşti: Editura Enciclopedia RAO.

Messinger, Joseph și Caroline Messinger(2013). *Cartea gesturilor*.Bucureşti:Editura ALL. *http://www.all.ro/carte/cartea-gesturilor.html*.[15.05.2019]

BDD-V5069 © 2019 Casa Cărții de Știință
Provided by Diacronia.ro for IP 18.97.9.169 (2026-09-10 12:38:43 UTC)